

licet per se item exercere, sed per procuratorum omnino. Sed hanc quidem antiquas pro dignitatum honore scriptis: multos autem conspicimus dignitatem adeptos, & inter clarissimos inscriptos, aut comites, aut tribunos, vel si qui alii constitutus hujusmodi: substantia vero minoris dominos, ut penitus non sufficient ad procuratores ordinandos, & propter hoc agendas expensas.

C. P. I. *S*ancimus 1 igitur usque ad magnificentissimos Illustres hæc valere, & modis omnibus eos per procuratores pecuniarias exercere causas: nec non etiam injuriarum per procuratorem criminali modo movere, secundum quod datum est sibi super hoc privilegium: ne 2 cogantur aut sedere 3 cum judicis.

¹ 7. Et. 8. c. 28. ² Causa hujus constitutionis. ³ Non est honestus, ut iudicatur, cum iudicibus sedeat. Econtra honestatis esse non videtur, ut dignitate major sit coram judge inferiore. Honeste igitur constitutum, ut personæ illustres, & quæ supra

COLLATIO SEXTA.

TIT. I. *UT HI QUI OBLIGATAS SE HABERE PERHIBENT RES MINORUM 1 AUT OBLIGATI SUNT EIS, AD EORUM GUBERNATIONEM PENITUS NON 2 ACCEDANT: ET CURATORES NULLO 3 MODO SUSCIPANT CESSESIONES ADVERSUS EOS: QUORUM CURATIONEM AGUNT, AUT EGERUNT: HEC AUTEM GENERALITER VALEBUNT IN OMNI CURATIONE, IN QUIBUS PERSONIS LEGES CURATORES PREBENT: ET DE GUBERNATIONE PECUNIARUM COMPETENTIUM EIS, QUORUM NEGOTIA ADMINISTRANTUR: ET QUANDO RAS RECONDITI AUT MUDARI OPOERTET, AUT EX EIS REDITUS COMPARARI.*

NOVELLA CONSTIT. LXXII.
Imper. Justin. August. Ioanni glorioſiſſ. Orientalium prætoriorum prefetto, iterum exconsul ordinario & patricio.

PRAEFATIO. *O*mnia quidem legislatori reipublicæ in magna cura sunt, quemadmodum optime se habeant, & peccati nihil relinquatur: præcipue autem instrumenta minorum, & quæ circa eos curatio est, studiosa 4 cura est eis qui proferendi leges a Deo licentiam perceperunt: dicimus autem de eo qui imperat. Multas itaque caulas audivimus, ubi administrantibus curatoribus cessiones factæ sunt adversus minores, five pueres, five impuberis quidem, in secunda 5 tamen ætate confitit, & mox efficiuntur curorum dominit facultas, aut non existentia fortioris debita subentes, aut parvo pretio cessiones 6 accipientes, ex quo sunt undique fragiles 7: aut etiam celantes de suscepta 8 existentia in minorum rebus, & ita cessiones accipientes secundum multas & plures occasiones. Quid enim homo ad malitiam femel 9 deditus non advenient, ut minorum res proprias faciat?

C. P. I. *Qui tutores vel curatores pupilli vel adolescentes esse non possunt 10.* *Hæc omnia lege corrigerem volumus, & præcipue illud, ut si quis obligatum est, vel si a legibus vocetur, accedere, quid enim non agat pro se dominus ejusdem existens, & adverfarri rerum detentor nuper effectus? Propter hoc enim & illud facimus, ut si apertissimum manifestum est, quia is qui sit administrator, ipse sit iuri 11 minoris obnoxius: neque 12 ipse curator erit, neque 13 aut cautionem 14 furetur, aut alias probations 15 quæ erant minoris, corrumpat: & curatio fiat ei rerum interitus propriarium. Hoc itaque lege 17 tutissima colligetur, ut nullus eorum qui obligatas perhibent habere res defuncti, ipsumque minorem & ejus res, aut etiam qui apertere obligatis existit, ad curationem ejus accedat: neque habeat licentiam tale aliud agere.*

C. P. II. *Ut 18 tutori qui factus est pupilli debitor aut creditor curator adjungatur.*

Sed 19 & si quis jam curam 20 gerens, obligatum sibi effectum habeat minorum, in se forsan hereditatem 21 perlatu cuiuspiam, qui minorem habuit obligatum, aut alia hujusmodi occasione: non iam solum eum esse fidele ad imputerum aut adolescentium curam, sed conjungi tutorum alterum aut curatorem, (hoc quod in plurimis legum casibus invenimus) ut 22 custodiat ille, ne adversus adolescentem, aut ejus substitutum, ab eo, qui eum habet obligatum, in medio 23 ulla malignitas: sed hoc ipsum observeret, ejusque jusjurandum 24, jurans in ordinatione, quia hoc custodiet, etiam eam, quæ ex dictatione 25 ad concuratorem poena est, reformidans.

C. P. III. *De tutoribus, Index Regiae: addit Julianum const. 65. 2. Et ita abrogatur 1. 8. C. qui dare tutores, 1. 7. C. de excus. tutores. 3. Et ita abrogatur 1. 12. ff. de reb. cor. qui sub int. & merito id abrogatur est: potenter enim tutores redimerunt actiones, revera iniurias, adversus pupilos ab aliquo, quæ ramen utilis potenter reddere, subtrahit papilio apochis. 4. Id est, exdicta. 5. Atutum varia species: sua prima, alia secunda, ut sic. 6. Tutores vel curatores non licet nomina contra pupillam vel adutrum pure cessionis adquirere: five pretium dedit, five non. Jul. n. 222. 7. Legendum fragilis. Intelligent autem nomina seu obligations, quibus vel preceptio, vel quida potest objici. 8. De fuscopis, exdicto reg. Zosin. Scrim. 9. Semel malus praefuturum deinceps malus: dicunt ad c. Semel malus, 6. ff. de reg. zosin. 10. Jul. const. 6. num. 222. 11. Id est, cui pupillus obligatus est, tutor aut curator pupillo eis non potest, quædam lex eam vocat ad legitimam tutelam. Jul. d. loco sum. 203. facit 1. 8. C. qui dare tutores. Goti. Vide. Joann. Sande decisi. Frig. lib. 2. 14. 9. defin. 1. Ans. 12. Debitor minoris, ejus tutor aut curator esse non potest. 13. Et ita abrogatur lex 7. C. de excus. tutores. 1. 8. C. qui dare int. 14. Causa hujus constitutionis. 15. Legendum Scrim. Kal. Hal. 16. Arteson, id est, apochis. 17. Jul. n. 223. 18. Julian. n. 224. 19. Hinc sumpta est authenticus, minoris, Cad. qui dare tutores. 20. Idem de tutela. Jul. hic n. 224. Roland. a Val. 1. const. 8. n. 5. Goth. Vid. Ritterhus. expoſit. Nov. part. 8. c. 3. & c. 5. 6. Ans. 21. Tutor vel curator, ex post facto, putata delatione hereditatis aliqua) creditor vel debitor pupillarum factus, non removendus est a tutela, sed ei adjungendus est alius tutor, qui cum custodiat ac observet, Jul. hic. 22. Jurare concurator darus tutori vel curatori pupillarum seu minorum facto creditoris quid debeat. 23. Id est, in ipso acta tutela*

cibus cum judicant: aut stare 4 rufas tanquam litigantes: ex utroque enim causa videtur incauta, aut dignitaribus injuriarum sustinentibus, aut judiciali scheme indigne procedente. Post magnificissimos igitur illifires, omnibus licentia fit volentibus procuratores ordinare, & per se lites exercere, nulla ex hoc neque prohibitione, neque damno, neque pena inferenda eis.

EPILOGUS. *Tua igitur eminentia, quæ visa sunt nobis, & per hanc sacram declarata sunt legem, omnibus faciat manifesta, quæ moris sunt super his agens. Dat. prid. Non. Jun. Constantino. Imper. DN. JUSTIN. PP. August. Anno 12. J. o. ANNE V. C. CONS.*

¹ 7. Et. 8. c. 28. ² Causa hujus constitutionis. ³ Non est honestus, ut iudicatur, cum iudicibus sedeat. Econtra honestatis esse non videtur, ut dignitate major sit coram judge inferiore. Honeste igitur constitutum, ut personæ illustres, & quæ supra

cas sunt, in pecuniariis causis (& actione injuriarum, quantumvis criminaliter mota) per procuratores omnino agent: clarissime vero agant, si volent. ⁴ Dux id 1. 3. C. G.

vare: quoniam melius 1 est eis in antiquis tutamen manere, quam usurarum appetitione etiam antiqua 2 pecunia cadere, & periclitari quidem curarent, si non mutuaverint, rufus autem si mutuaverint, periculum sustinere, factò forsitan in debitis detrimento. Si vero ipse sponte mutuare voluerit, sub 3 obligatione forte pignorum, aut sub aliis, quæ putantur indubitate, cautelas: tunc habeat quidem duorum mensum per singulos annos 4 inducas, hoc quod leges laxamentum 5 vocant: sciat autem mutui periculum omnino ad se venturum.

C. P. VII.

Si 6 vero habeat 7 redditus sufficiens 8, is cuius cura administratur, eos 9 expendat. Si vero plus sint, quam sufficiat, quod plus est, reponat 9. Quod si mobilis forte ejus cuius cura administratur, sufficiat: tunc 10 illud solum mutuare curator cogatur, quantum ad dispensationem sufficiat adolescenti, ejusque rebus: quod vero plus est, caute recondatur. Licebit 11 autem ei cum omni subtilitate perscrutari, si aliquos forsan invenire caute potuerit redditus 12, & comparare minori ex abundanti 13 pecunias, modicis functionibus publicis obligatos: venditorum vero habent idoneum, & opulentos redditus existentes: damus enim ei licentiam & hoc agere: scienti quia si quid horum neglexerit, hujusmodi emptionis ipsum recipiet 14 periculum.

C. P. 15 VIII.

Si 16 vero tantum solummodo fit minoris aurum cujus 17 usura vix eum & si dicant quia obligatis habent res adolescentium, aut aperte obligati sunt, sancimus, si quis dixerit obligatum se habere minorum, aut ejus res, aut etiam minoris parentes, mox ostendere hoc ipsum recusacionis tempore apud eum qui dedit curatorem, & abfoli: aut si incursum est hoc, præbeat ad fanto eloqua jusjurandum, quia ex veritate obligatum eum se habere credens 17 recusat: & si hoc factum fuerit, tutelam non contingere, neque curam: sed eum ab ea re procul expelli, ne ex hoc ipso hostem 18, & non curatorem adolescentulo præbeamus.

C. P. IV.

Si-tutor vel curator se debitorem vel creditorem esse ab initio tacuerit.

C. P. V.

Ut curatela vel cura nulla debiti prætextu excusat nisi hoc probaverit.

UT autem non demus recusacionem omnibus hominibus tutela vel cura, si dicant quia obligatis habent res adolescentium, aut aperte obligati sunt, sancimus, si quis dixerit obligatum se habere minorum, aut ejus res, aut etiam minoris parentes, mox ostendere hoc ipsum recusacionis tempore apud eum qui dedit curatorem, & abfoli: aut si incursum est hoc, præbeat ad fanto eloqua jusjurandum, quia ex veritate obligatum eum se habere credens 17 recusat: & si hoc factum fuerit, tutelam non contingere, neque curam: sed eum ab ea re procul expelli, ne ex hoc ipso hostem 18, & non curatorem adolescentulo præbeamus.

C. P. VI.

Si tutor vel curator se debitorem vel creditorem esse ab initio tacuerit.

C. P. VII.

DE INSTRUMENTORUM 24 CAUTELA ET FIDE, ET PRIMUM DE DEPOSITO 25, ET MUTUO, ET 26 ALIIS DOCUMENTIS PRIVATE QUIDEM SCRIPTIS, HABENTIBUS AUTEM TESTES, ET DE NON HABENTIBUS TESTES: ET DE INSTRUMENTIS PUBLICIS CONFECTIS: ET DE EXPOSITIS INSTRUMENTIS AB ILITERATIS, AUT PAUCAS LITERAS SCIENTIBUS, ET DE NON SCRIPTIS CONTRACTIBUS: ET DE CONTRACTIBUS USQUE AD UNAM LITERAM AURI: ET DE CONTRACTIBUS QUI IN AGRIS SUNT: ET UT IN DOCUMENTIS ET CONTRACTIBUS FUTURI LOCUM HABEAT LEX.

N O V E L L A C O N S I T . L X X I I .

Idem Imp. Ioanni glorioſiſſ. Orientalium prætoriorum prefetto, iterum exconsul ordinario & patricio.

PRAEFATIO.

*N*ovimus nostras leges 27 quæ volunt ex collatione literarum fidem dari documentis, & quia quidem imperator super excedente jam natalia eorum qui adulterantur documenta, hæc talia prohibuerunt: illud studium falsitoribus esse credentes, ut ad imitationem literarum semeptios maxime exercenter, eo quod noster 28 est aliud falsitas 28, nisi veritatu imitatio. Quoniam igitur in his temporibus innumeritas invenimus falsitates in

canum pupilli in tuto deponere, non fenori occupare.

Melius est, si tem impunitus vel adoleſcens 29 conservari, quam usurarum cupiditate etiam fortis amittere.

2. Id est forte. Usuram cupitare, fors plurimum amittere.

3. Id est, sub pignoris.

4. Utas summa das uiles, non ad menes: denique uiles annias, Juſtinianus scilicet, non mensuræ, hinc colligunt.

5. Ita appellat Greco, auro, & hic, ſecili.

Tutoris cogebantur numeros papillares fenori date intra sex primos menses adepte tute.

1. 15. ff. de alim. 1st. sequentibus annis, inter menses duos. 1. 7. 9. 11. ff. de aīd. tut.

10. Antequam se administrator imitetur. Jul. n. 232. 20 Tutor ratione jurisuram id non est, ut noster 29. 21 Al. canis. Ritterhus. expoſit. Novell. part. 8. cap. 9.

22. Princeps pupillorum pater. Ideoque solent hi principis ac regis avocati & procuratores pupilli, quoties coram causa tractatur & agitur, facie se conjugante.

23. Id est anno 518. 24. De instrumentis incave 51 compotis.

Si tamen quisquam aut deponens, aut mutuans, aut aliter contrahens, contentus sit scripura sola ejus cum quo contrahit: in ipso erit ut sciat quia in illius fide totum ipse suspenderit 25, & quidem quantum ex scripura non sufficiens videbitur fides, nisi 26 secundum nostram legem adiutorum documentum

ali, forem non stringet. Si plusquam eis, superfluum deponet. 27. Supr. ed. At si pupillus mobilia & immobilia habuerit, tutor mobilia tempore pertinera diffraet. 1. 22. C. de adm. int.

Ex redditibus ve o & utras pupillae alei. 1. 7. neutrum fortis attinger, nisi utrumquid redactio.

28. Utas summa das uiles, non ad menes: denique uiles annias, Juſtinianus scilicet, non mensuræ, hinc colligunt.

29. Ita appellat Greco, auro, & hic, ſecili.

Tutoris cogebantur numeros papillares fenori date intra sex primos menses adepte tute.

1. 15. ff. de alim. 1st. sequentibus annis, inter menses duos. 1. 7. 9. 11. ff. de aīd. tut.

10. Antequam se administrator imitetur. Jul. n. 232. 20 Tutor ratione jurisuram id non est, ut noster 29. 21 Al. canis. Ritterhus. expoſit. Novell. part. 8. cap. 9.

22. Princeps pupillorum pater. Ideoque solent hi principis ac regis avocati & procuratores pupilli, quoties coram causa tractatur & agitur, facie se conjugante.

23. Id est anno 518. 24. De instrumentis incave 51 compotis.

25. Hic refer. c. 3. 7. ed.

26. Hic refer. c. 1. 2. 3. 27. Addit. 1. Harmen. 6. 5. 10. 1. 3. ff. ad. Corn. de falso.

28. Permutatio.

29. Tempus efficit, ut unius eiusdemque hominis diverso quodammodo videatur scripura.

30. Quæ res efficiunt, ut unius eiusdemque hominis scripura diverso quodammodo videatur hominum.

31. Naturæ generans multa innoverat. Nost. 74. c. 1.

32. Naturæ generans multa innoverat. Nost. 74. c. 1.

33. Magistratus a Deo.

34. Scopus magistrorum.

35. Jul. num. 233.

36. Hinc sumpta est Autentica, si quis vult C. qui poterit. adde 22. Ed. 4. c. 1. 3. Harm. 2.

37. Id est, alius depositum tradere, ut res custodiendam committere.

38. Cur ita.

39. Id est, quia nolit agnoscere suam scripturnam.

40. Negans camionem aliquam a se scripturnam, scribere cogitare, ut ex nova eius scripturna veritas de re idemtae cum pupillo representetur.

